

Reservimarkkinapaikat / Mäkelä Juho

24.10.2024

Tasehallintahankkeen referenssiryhmän kokous 24.10.2024

Aika Torstai 24.10.2024 klo 13-16

Paikka Helsinki, Fingrid Oyj / Teams-palaveri

Läsnä	Karri Mäkelä (pj)	Fingrid Oyj
	Juho Mäkelä (siht)	Fingrid Oyj
	Teija Pelkonen	UPM
	Mika Lehtimäki	Boliden
	Jouni Anttila	Gasum Oy
	Mika Luoto	EPV Energia
	Pekka Pyyny	SOK
	Janne Kauppi	Energiateollisuus Ry
	Jari Aurojärvi	Power Deriva
	Vesa Kankaanpää	Vattenfall Oy
	Jonni Laine	eSett Oy
	Marja Eronen	Fingrid Oyj
	Marina Nordström	Fingrid Oyj
	Tuomas Mattila	Fingrid Oyj
	Otso-Ville Rinne	Fingrid Oyj
	Joonas Muikku	Fingrid Oyj
	Vesa Vänskä	Fingrid Oyj

Reservimarkkinapaikat / Mäkelä Juho

24.10.2024

1 Kokouksen avaus

Vierailijat toivotettiin tervetulleiksi. Kokouksen agenda, joka löytyy esitysmateriaalista, esiteltiin myös. Asialista hyväksyttiin.

2 Hankkeen kokonaiskuva

Ensimmäisenä agendalta käytiin läpi tulevia markkinamuutoksia ja niiden tilannetta esitysmateriaalin mukaisesti. Flow-based-menetelmä ja mFRR-kapasiteettimarkkinat ovat lähellä käyttöönottoa, ja aikataulut on lyöty lukkoon. Minkään muun markkinamuutoksen aikataulua ei olla vielä vahvistettu, ja MARI/PICASSO-suunnitelmia ei olla tehty vielä tarkasti. Seuraavaksi käytiin läpi sitä, miten eri markkinamuutosten käyttöönotot riippuvat toisistaan, ja miten eri projektien valmistumiset ovat vaatimuksina seuraaviin käyttöönottoihin.

3 15 min markkinoiden tilanpäivitys

Hankkeen kokonaiskuvan esittelyn aikana, ennen kuin 15 min markkinoiden osuus varsinaisesti alkoi, esitettiin kysymys 15 min Day-ahead-markkinan (DA) käyttöönoton ajankohdasta. Huhuja on kulkenut, että käyttöönotto saattaa viivästyä aiemmin ilmoitetusta päivämäärästä, joka on 18.3.2025. Testaukset on aloitettu, mutta kaikki osapuolet eivät ole olleet valmiita, ja lisätestejä vaaditaan. Riski käyttöönoton myöhästymisestä on olemassa, mutta se ei ole merkittävä. Yhteiseurooppalaisia testejä ollaan myös tuomassa aikatauluun mukaan. Toisaalta Fingridin järjestelmä on algoritmien puolesta valmis. Käyttöönotto tapahtuu kuitenkin todennäköisesti Q2 2025 mennessä.

Kysymyksen jälkeen siirryttiin varsinaisesti tähän osioon, ja esiteltiin tilanpäivitys liittyen 15 min markkinoihin. Ennen DA 15 min käyttöönottoa 15 min ISP:n on oltava valmis. ID continuous ja IDA-järjestelmät siirtyvät myös 15 minuuttiin. Esityksessä seurattiin pitkälti esitysmateriaaleja. Muita kysymyksiä ei kysytty tähän liittyen.

4 mFRR EAM:n tilannekuva

mFRR-energiamarkkinan käyttöönotto lykkääntyy, käyttöönotto ei tapahdu 3. joulukuuta. Syynä tähän on se, että Statnett tarvitsee enemmän aikaa markkinan turvallisen toiminnan varmistamiseen. Toisaalta lisäaika antaa mahdollisuudet kehittää järjestelmiä hieman pidemmälle käyttöönottoon mennessä. Uutta käyttöönottopäivää ei ole vielä tarkasti päätetty, mutta arviona on tammikuun loppu tai helmikuun alku 2025. Kalenteri on alkuvuodesta jo hyvin täynnä muiden projektien osalta, mikä hankaloittaa uuden käyttöönottopäivän päättämistä.

Kysyttiin tarkentava kysymys, mitä Statnettilla on ongelmia. Syy on virallisesti IT-pohjainen, mutta myös operaattorit ovat todenneet, että he eivät ole valmiita. Toinen kysymys on, onko tammi-helmikuu realistinen käyttöönottopäivä. mFRR EAM on myös riippuvuutena monelle muulle käyttöönotolle, mukaan lukien yhteiseurooppalaisiin liityntöihin, mikä hankaloittaa aikataulutusta entisestään (ks. hankkeen kokonaiskuvan kalvot esitysmateriaalista). Myös lomakaudet saattavat tulla käyttöönoton tielle.

Reservimarkkinapaikat / Mäkelä Juho

24.10.2024

Vieraille esitettiin kysymys, miten 15 min EAM:n käyttöönotto vaikuttaa heidän päässään, ja myös muut 15 min käyttöönotot, jotka riippuvat EAM:ista. UPM:n edustaja kommentoi, että projektit ovat erilaisia toteutuksiltaan ja täten vaativat erilaista valmistautumista.

Käyttöönotosta 50 tunnin ajan on mahdollista palata takaisin tuntimarkkinaan (rollback). On ehdotettu, että rollback-aikaa kasvatettaisiin viikkoon. Toimijoilla on oltava kyvykkyyks toimittaa tarjouksia myös tuntimarkkinoille, mikäli rollback tapahtuu. Vierailta tuli kommentti, että rollback-valmius vaatii joka tapauksessa poikkeustoimia ja lisätyötä, kun kaikki 15 minuuttiin siirretyt järjestelmät pitäisi vetää takaisin. Yhden ehdotuksen esittämä vaihtoehto on, että rollback voisi tapahtua vain työaikana eikä esim. viikonloppuna. Rollbackin kynnyks on kuitenkin erittäin korkea, ja sen tapahtuminen nähtiin epätodennäköisenä.

Esitettiin kysymys, miten energia- ja kapasiteettimarkkinoiden tarjoukset linkittyvät toisiinsa, ja mitä tapahtuu, jos esimerkiksi tunnin vaihteessa tarjottu kapasiteetti muuttuu. Käytettävyys tunteen vaihteen yli voidaan varmistaa esimerkiksi jättämällä osa tarjouksista vain ajastetusti aktivoitavana tunnin viimeisellä vartilla, ja käyttäen teknisiä linkkejä. Esimerkiksi, jos kapasiteettia on ensimmäisellä tunnilla 24 MW ja seuraavalla 22 MW, voidaan jättää 22 MW suora- tai ajastetusti aktivoitavana, ja 2 MW vain ajastetusti aktivoitavana. Näiden 2 MW:n aktivointi ei voi jatkua seuraavalle tunnille, sillä tarjousta ei voi suora-aktivoida. Lisäksi teknisillä linkeillä voidaan varmistaa, että toisen tunnin ensimmäisen vartin tarjoukset eivät aktivoidu, mikäli edellisellä vartilla tehdään suora-aktivoiteja. Teknisesti linkitetty tarjoukset on mahdollisesti jätettävä osissa, jotta saman resurssin aktivointi moneen kertaan voidaan estää tunnin viimeiselle markkina-aikajaksolle kohdistuvan suoran aktivoinnin tapauksessa. Näin ei mennä seuraavan tunnin kapasiteetin yli. Seuraavassa mFRR EAM-webinaarissa 11.11. asia tullaan selittämään tarkemmin.

Lisäksi markkinamuutoksiin liittyen kommentoitiin, että syytä olisi olla ohjeistettuna, että mikä käytännössä tulee muuttumaan eri markkinamuutosten käyttöönottojen myötä. Ei niinkään milloin tapahtuu, vaan mitä tapahtuu.

5 Ehtomuutokset

Ehdot muuttuvat uusien käyttöönottojen myötä. mFRR- ja aFRR-kapasiteettimarkkinoiden menetelmät ovat vahvistettu, ja ehtojen puolesta mFRR-kapasiteettimarkkina voidaan ottaa käyttöön suunnitellun aikataulun mukaisesti.

mFRR EAM:n ehtojen täydennyspyyntöön vastattiin elokuussa, ja vahvistus on odotettavissa Energiavirastolta lokakuun aikana. Ehtoihin sisältyy mm. se, että käyttöönoton alkuvaiheissa käytetään tuntitason hinnoittelua ennen 15 min hinnoittelua, ja se, että Day-ahead-hintaa ei käytetä mFRR-hinnan referenssinä, vaan hinnoittelu toteutetaan muilla tavoin kuin aikaisemmin.

6 aFRR-energiamarkkinan status

Käytiin läpi aFRR-energiamarkkinan statusta. Markkina otettiin käyttöön kesäkuussa, melkein aikataulussa; käyttöönotto viivästyi noin kahdella viikolla alkuperäisestä aikataulusta. PICASSO-liityntä on tosin viivästynyt riippumattomista syistä tiedonsiirtoyhteyksien viivästymisen vuoksi. Markkina on kuitenkin PICASSO-valmis eli

Reservimarkkinapaikat / Mäkelä Juho

24.10.2024

käytännöt ovat markkinan mukaisia. aFRR:ssä on 325 MW sertifioitua kapasiteettia ja yli 10 toimijaa. Myös markkinavalvonta on käytössä. Aktivoinnit ovat tyypillisesti 50-100 megawatin suuruusluokkaa. 4 kpl yli tunnin pituista katkoa on tapahtunut, joiden syinä ovat olleet erinäiset IT-ongelmat. Tanska on hiljattain liittynyt PICASSO:on. Muut pohjoismaat eivät ole vielä liittyneet. Fingrid ja Elering liittyvät tammikuussa 2025, ja muut pohjoismaat vuonna 2026.

Seuraavaksi käytiin läpi askeleita kohti tavoitemallia. Tähän liittyen kysyttiin, vaikuttaako Viron tarpeisiin tehdyt aktivoinnit Suomen hintaan. Kyllä vaikuttaa, Suomen aktivointia voi ohjautua Viroon ja Viron aktivointia Suomeen, lisäksi vastakkaissuuntaiset tarpeet voivat netottaa. Tällä on vaikutusta Suomen aFRR energian hintaan, ja sitä kautta tasepoikkeaman hintaan. Kysyttiin myös, onko Energinetin liittynän tiedonsiirtomalli sama kuin Fingridillä. Energinetin tiedonsiirtomalli on erilainen, joka oli jo olemassa.

mFRR kapasiteettimarkkinan tilannekuva ja uuden markkina-alustan käyttöönotto

Joonas esitteli markkinan tilannekuvan, jonka näkee pitkälti esitysmateriaalia seuraamalla. Kansallisen mFRR-kapasiteettimarkkinan käyttöönotto on 12.11. ja pohjoismaisen markkinan käyttöönotto on 19.11. Markkinaan liittyen pidetään vielä webinaari ennen käyttöönottoa.

Kysyttiin, riippuuko kapasiteettimarkkinoiden pohjoismainen käyttöönotto muista. Ennen kuin pohjoismainen liityntä tapahtuu, kansalliset markkinat ovat jo toiminnassa mutta rajakapasiteetit ovat nolla. Liittynän jälkeen rajat aukeavat ja kauppaa voi käydä pohjoismaisesti. Vaikka käyttöön otetaan uusi alusta, vanha alusta (VAKSI) ei ole häviämässä mihinkään, ja osa toiminnallisuuksista on edelleen olemassa VAKSI:ssa, kuten raportointi- ja tulospäätökset.

Kysyttiin, että jätetäänkö tarjouksia pidemmälle kuin 7 päivän päähän tulevaisuuteen usein. Tarjouksia jätetään harvemmin niin pitkälle tulevaisuuteen, ja ne usein muuttuvat lähempänä tarjouksen ajankohtaa.

Kysyttiin myös mFRR-kapasiteettimarkkinan fallback-ratkaisusta ja mitä se tuo tullessaan. Fallback-mahdollisuus on tärkeä ominaisuus, että voidaan palata tarvittaessa VAKSI-järjestelmään, mikäli Fiftyn alusta ei ole käytettävissä jostain syystä. Fallback-ratkaisun ajankohtaa ei olla varmistettu, mutta menee 2025 puolelle vähintään.

7 Muut asiat

Seuraava referenssiryhmän kokous pidetään 11.12.2024 etänä. Joulukuun kokouksessa käydään läpi päätöksiä mitä siihen mennessä on päätetty, kapasiteettimarkkinan alkuhetkiä, sekä PICASSO:n aikataulua tarkemmin.

Vuoden 2025 ensimmäinen kokous pidetään 13.2. Kutsuja tähän ei ollut vielä kokoushetkellä lähetetty. Päivämäärä voi myös muuttua siihen mennessä, riippuen esimerkiksi lomista ja mFRR EAM:n käyttöönotosta. Tätä seuraava kokous pidetään toukokuussa, mutta tarkempaa päivämäärää ei olla vielä päätetty.

Osallistujilla ei ollut muita asioita. Kokous päätettiin ja vieraille toivottiin turvallista kotimatkaa.

Reservimarkkinapaikat / Mäkelä Juhon

24.10.2024

(Tekoäly on avustanut muistion kirjoittamisessa.)

Liitteet

Esitysmateriaalit